

Idees d'actualitat – Iran: una guerra que redefineix l'equilibri internacional

La guerra iniciada amb una ofensiva militar conjunta dels Estats Units i Israel contra l'Iran constitueix un dels episodis més perillosos de l'escenari polític actual. Aquest conflicte no és un esdeveniment aïllat, sinó el resultat d'una acumulació de tensions al Pròxim Orient i d'una transformació profunda de l'ordre internacional.

Factors que expliquen l'ofensiva

L'ofensiva militar respon, en primer lloc, menys a una amenaça immediata que a una aposta estratègica destinada a debilitar o fins i tot provocar un canvi de règim a Teheran, aprofitant la percepció de vulnerabilitat interna del sistema polític iranià. Efectivament, en els mesos previs a l'atac, l'Iran havia viscut una important onada de protestes motivades per una situació econòmica molt deteriorada. Aquestes mobilitzacions van revelar el desgast del règim i van alimentar la percepció que existia una finestra d'oportunitat per pressionar el govern iranià. En aquest context, la decisió d'atacar no es pot entendre com una resposta estrictament defensiva, sinó com una guerra d'elecció basada en una

combinació de factors estratègics, polítics i fins i tot personals, en la mesura que encaixa amb les agendes de Donald Trump i Benjamin Netanyahu.

En segon lloc, i des d'un punt de vista geopolític, el conflicte respon a una rivalitat estructural entre Israel i la República Islàmica que es remunta a dècades enrere. Israel ha percebut tradicionalment el règim iranià com una amenaça existencial, especialment a causa del seu programa nuclear i del suport de Teheran als seus *proxies* com Hezbollah o Hamàs. També els Estats Units mantenen una relació conflictiva amb l'Iran des de la Revolució Islàmica de 1979, la qual cosa ha convertit el país en un element central de les preocupacions nord-americanes al Pròxim Orient.

Finalment, la decisió per part dels EUA d'iniciar el conflicte també s'explica per factors de política interna. L'augment de la impopularitat de Donald Trump i la necessitat de reforçar el seu lideratge poden haver influït en l'adopció d'una posició més agressiva en l'escenari internacional, per tal de consolidar el poder executiu. Tanmateix, aquesta estratègia ha generat tensions dins del mateix moviment MAGA, on alguns sectors consideren que una implicació excessiva en conflictes internacionals s'allunya de la prioritat de concentrar-se en els problemes interns dels Estats Units i del programa *America First* gràcies al qual Trump va ser reelegit.

Desplegament de les operacions

En l'esfera militar, l'ofensiva es va iniciar amb una campanya massiva de bombardejos aeris i atacs navals contra instal·lacions estratègiques iranianes. Ara bé: malgrat aquests cops inicials i la mort del Guia Suprem, l'aiatol·là Ali Khamenei, el sistema polític iranià no ha col·lapsat. Les institucions del règim, que mantenen el control de l'aparell repressiu, han organitzat una resposta militar destinada a allargar el conflicte i elevar-ne el cost per als seus adversaris. En efecte, tot i que les seves capacitats militars han quedat molt malmeses, l'Iran continua disposant d'una part important del seu arsenal de míssils i sobretot de drons.

Paral·lelament, la resposta iraniana es basa en una estratègia d'escalada regional. Tot i els danys infligits a les seves infraestructures militars, l'Iran ha atacat objectius en diversos països del Golf Pèrsic que acullen instal·lacions militars nord-americanes. Aeroports, instal·lacions energètiques, plantes de dessalinització i centres de dades han estat objecte d'atacs en països com els Emirats Àrabs Units, Qatar o l'Aràbia Saudita. Al mateix temps, el conflicte també s'ha estès al Líban, on Israel ha intensificat els bombardejos contra objectius vinculats a Hezbollah, convertint el país en un front secundari de la guerra, la qual cosa fa témer una nova ocupació com les del 1978 i 1982. De moment, les ordres d'evacuació han forçat el desplaçament de 750.000 persones cap al nord del riu Litani, frontera simbòlica que delimita el 8% del territori libanès

Aquesta expansió del conflicte ha incrementat notablement el risc d'una guerra regional generalitzada al Pròxim Orient. A més, la suspensió temporal de la navegació a l'estret d'Ormuz —un dels principals punts de pas del comerç energètic mundial— ha provocat un augment significatiu del preu del petroli. Aproximadament una cinquena part del petroli

comercialitzat al món transita per aquest estret, de manera que qualsevol interrupció té conseqüències immediates sobre els mercats energètics globals. Si el conflicte es prolongués, l'encariment del preu de l'energia podria desencadenar una nova onada inflacionària mundial i generar turbulències en l'economia internacional.

A hores d'ara, un dels escenaris més probables és la continuïtat del règim sota un nou lideratge i una major militarització del poder, possiblement sota la influència creixent dels Guardians de la Revolució, com ho palesa la designació com a nou Guia Suprem de Mojtaba Khamenei, que ostenta el poder religiós, polític i militar, i és el responsable de la duríssima repressió contra els manifestants del mes de gener. El nou lideratge podria suposar doncs un enduriment de la repressió interna i una política exterior més agressiva destinada a reforçar la cohesió del règim davant l'amenaça externa.

De nou, divisió (i marginalitat) europees

La Unió Europea ha quedat relegada a un paper secundari. La seva posició institucional s'ha caracteritzat per una actitud reactiva centrada en la defensa del dret internacional, les crides a la desescalada i la preocupació per les conseqüències energètiques del conflicte. La capacitat real d'influència de la UE sobre l'evolució de la guerra és molt limitada i, a més, el conflicte ha posat de manifest les seves divisions internes. Alguns governs s'han mostrat més propers a la posició dels Estats Units, com és el cas d'Alemanya i en menor mesura del Regne Unit, mentre que altres han criticat l'operació militar per considerar-la contrària al dret internacional. El govern espanyol, per exemple, s'ha distanciat explícitament de l'ofensiva, impeding la utilització de les bases nord-americanes de Rota i Morón.

També interpel·la que els líders de les dues institucions més poderoses de la Unió Europea hagin discrepat públicament sobre la legitimitat de la guerra i sobre com hauria de respondre. Mentre la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen, avala la *realpolitik* del canceller alemany Friedrich Merz, el president del Consell, António Costa, ha adoptat una postura més propera a la de Pedro Sánchez i ha advertit de les greus conseqüències d'abandonar l'estat de dret. Així, ha afirmat que la principal missió de la UE és defensar l'ordre internacional basat en regles, mentre que von der Leyen afirma que la seguretat ha de convertir-se en el principi organitzador de la UE i suggereix que l'ordre del vell món ha quedat obsolet.

Per a Europa, el conflicte planteja diversos reptes simultanis. En primer lloc, l'impacte energètic pot afectar greument la competitivitat econòmica i el poder adquisitiu dels ciutadans. En segon lloc, una possible desestabilització interna de l'Iran podria generar nous fluxos migratoris cap a les regions veïnes i cap al continent europeu. Finalment, la crisi posa en evidència les dificultats estructurals de la UE per actuar com un actor geopolític coherent en matèria de seguretat.

Els efectes sobre l'ordre i la seguretat internacionals

La guerra també s'inscriu en un context de transformació de l'ordre global, caracteritzada

per una competència creixent entre grans potències i per un debilitament de les institucions multilaterals. Des del punt de vista jurídic, la legitimitat de la intervenció militar ha estat objecte de controvèrsia, ja que el dret internacional limita l'ús de la força a situacions d'autodefensa o a operacions autoritzades pel Consell de Seguretat de les Nacions Unides. Els atacs contra l'Iran s'han justificat amb arguments de seguretat preventiva i de protecció de poblacions civils, però no s'han aportat evidències que substantiïn aquestes afirmacions. Tampoc no s'ha consultat ni demanat prèviament l'autorització preceptiva del Congrés nord-americà.

Pel que fa a les grans potències, Rússia ha reaccionat amb prudència. Tot i mantenir relacions estretes amb l'Iran, la guerra a Ucraïna limita la seva capacitat d'intervenció directa. No obstant això, l'augment del preu del petroli podria beneficiar l'economia russa. La Xina també ha adoptat una posició especialment cautelosa, ja que depèn en gran mesura de les importacions energètiques procedents del Golf Pèrsic i considera la regió un element clau per a les seves rutes comercials internacionals.

En definitiva, la guerra amb l'Iran representa molt més que un enfrontament militar regional. El conflicte reflecteix les tensions d'un sistema internacional cada vegada més fragmentat i posa de manifest la competència creixent entre grans potències per redefinir l'equilibri de poder global. Tot i els importants danys infligits al règim iranià en els primers dies de guerra, no hi ha garanties que el conflicte provoqui el col·lapse del sistema polític de Teheran ni que la guerra acabi ràpidament. Al contrari, la combinació d'escalada regional, rivalitats geopolítiques i incerteses internes podria convertir aquesta guerra en una font d'inestabilitat prolongada amb conseqüències profundes per a l'ordre internacional durant els pròxims anys.

Fotografia: Teheran, 3 de març de 2026. Hossein Zohrevand. Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Política internacional i globalització

C. Raja Mohan The Multipolar Delusion

En aquest article l'autor afirma que, malgrat que molts líders i analistes parlen d'un món multipolar, en realitat el sistema internacional continua sent unipolar, amb els Estats Units com a única potència capaç de dominar globalment. Segons el discurs habitual de països com Xina o Rússia, la multipolaritat descriu un futur en què el poder mundial es reparteix entre diversos centres per limitar l'hegemonia nord-americana. En canvi, per a l'administració de Donald Trump, reconèixer la multipolaritat serveix sobretot per justificar una política exterior més unilateral i pragmàtica, centrada en els interessos immediats dels EUA i menys en mantenir institucions internacionals. Tot i l'ascens d'altres potències, l'autor argumenta que cap país té encara les capacitats globals necessàries per convertir-se en un "pol" real. Els Estats Units continuen liderant en economia, despesa militar, innovació tecnològica, aliances militars i influència cultural. Encara que la Xina s'acosti

econòmicament als EUA, té limitacions com el creixement més lent, la manca d'aliances globals i una moneda amb poca presència internacional. Rússia, per la seva banda, té un pes econòmic i tecnològic molt menor, i la Unió Europea continua dividida i dependent de la seguretat nord-americana. El retorn de Trump al poder ha reforçat aquesta situació. La seva política exterior —amb tarifes comercials agressives, intervencions militars i pressió diplomàtica— ha mostrat que cap coalició internacional pot frenar fàcilment Washington. Només la Xina ha reaccionat amb certa fermesa en disputes comercials, però sense aconseguir canvis estructurals. Així, l'autor conclou que la multipolaritat és més una aspiració política que una realitat. El món actual continua dominat pels EUA, però amb una diferència respecte al període posterior a la Guerra Freda: Washington exerceix el seu poder de manera més unilateral i amb menys sentit de responsabilitat global.

Timothy Snyder The Iran War Has Nothing to Do with Nuclear Weapons

L'ofensiva militar contra l'Iran iniciada pels Estats Units i Israel ha provocat ràpidament represàlies a tot el Pròxim Orient i podria derivar en una guerra regional més ampla. Davant aquest escenari, sorgeix la pregunta de per què el president dels EUA, Donald Trump, que sovint es presenta com a pacificador, ha iniciat un nou conflicte exterior. La justificació oficial és que l'Iran estava desenvolupant armes nuclears, però aquesta afirmació és qüestionada perquè no s'ha demostrat i contradiu declaracions anteriors de l'administració nord-americana que asseguraven haver destruït el programa nuclear iranià en bombardejos previs. També resulta contradictori amb el discurs del moviment "Make America Great Again", que havia criticat les guerres d'intervenció i els intents de canvi de règim. Segons l'autor, hi ha dues possibles motivacions principals. La primera és política interna: els conflictes externs sovint reforcen governs amb tendències autoritàries perquè fomenten el patriotisme i desacrediten l'oposició. Això podria beneficiar tant el govern nord-americà com el d'Israel. La segona explicació apunta a interessos econòmics i possibles casos de corrupció. Diverses monarquies del Golf Pèrsic, rivals de l'Iran, han mantingut estretes relacions comercials amb Trump i la seva família. Països com els Emirats Àrabs Units, l'Aràbia Saudita o Qatar han impulsat projectes i inversions vinculats al negoci familiar de Trump. L'autor també subratlla que el règim iranià és autoritari i repressiu, però considera que hi havia alternatives més efectives que la guerra, com sancions, pressió diplomàtica i suport a l'oposició interna. Finalment, defensa que els ciutadans han de qüestionar les motivacions reals d'aquesta guerra, ja que els conflictes sovint revelen els interessos polítics i personals dels líders.

Robert D. Kaplan The Curse of Middle-Sized Wars

En aquest extens article, l'autor assenyala que James Stokesbury, historiador militar, va observar el 1988 que les democràcies gestionen bé les guerres petites, reservades a professionals, o les guerres molt grans que mobilitzen tota la societat. Tanmateix, les guerres de mida mitjana representen un problema greu: són prou destructives per causar enormes pèrdues, però no involucren completament la població. Aquestes guerres sovint

sorgeixen d'una petita intervenció que es descontrola i no són "limitades" com definia Carl von Clausewitz, on els objectius són clarament establerts. Conflictes com els d'Afganistan, l'Iraq, Corea i Vietnam són exemples de guerres de tamany mitjà: més devastadores que les petites operacions com Granada o Panamá, però lluny de les dues guerres mundials. Aquest tipus de guerres debiliten l'administració presidencial i la confiança pública en la política exterior dels Estats Units. Tot i les promeses de no repetir-les després de Vietnam o l'Iraq, la intervenció militar pot tornar a sorgir, per exemple amb Iran, on l'escalada podria portar al caos regional. La condició imperial dels EUA comporta una exposició recurrent a aquests conflictes, que poden erosionar el poder nacional si els líders no actuen amb prudència. La presa de decisions en conflictes incerts és especialment arriscada, com mostra la guerra d'Iraq: un conflicte aparentment necessari pot acabar sent una guerra per elecció. Situacions amb Corea del Nord, Taiwan, la Xina o el Pacífic occidental presenten riscos similars, amb la possibilitat d'errors de càlcul catastròfics, tant militars com econòmics. Sovint, les guerres de tamany mitjà es produeixen per desconeixements de la realitat local i per un excés d'èmfasi en la geopolítica global en lloc de les condicions culturals i socials concretes. Historiadors com Barbara Tuchman advoquen confiar més en experts locals que en estratèges generals, i doctrines com la de Colin Powell recorden que qualsevol guerra hauria de tenir força aclaparadora, objectius clars i una estratègia de sortida per evitar l'escalada. Les potències i imperis que han sobreviscut més temps, com Bizanci, van evitar sistemàticament les guerres de mida mitjana, una lliçó clau per als Estats Units en el context de conflictes actuals i futurs.

Nesrine Malik The war on Iran is already upending the Middle East. Look to the Gulf states to see how

La guerra entre Israel, els Estats Units i l'Iran ha posat en relleu la fragilitat política dels països del Golf, sovint percebuts com a estables gràcies a la seva riquesa energètica i als seus règims monàrquics. Tot i que no participen directament en el conflicte, els esdeveniments recents —com els atacs amb míssils i drons iranians— mostren que també en pateixen les conseqüències. La regió no és només un escenari entre grans potències, sinó un sistema polític complex i vulnerable. En els últims anys, tres països han experimentat transformacions importants: l'Aràbia Saudita, Qatar i els Emirats Àrabs Units. L'Aràbia Saudita, sota el lideratge de Mohammed bin Salman, ha iniciat reformes socials i econòmiques per convertir-se en un centre global d'oci, inversió i turisme. Alhora, els Emirats han apostat per una política exterior assertiva, participant en conflictes regionals i convertint-se en el principal país del Golf que ha normalitzat relacions amb Israel després dels Acords d'Abraham. Qatar ocupa una posició intermèdia i més delicada: manté relacions amb els Estats Units —que hi tenen una gran base militar— però també coopera amb l'Iran en l'explotació de gas i dona suport polític a la causa palestina. El model econòmic d'aquests estats depèn de l'estabilitat regional per atraure inversions i turisme internacional. La guerra actual, però, trenca aquest equilibri i crea riscos econòmics i de seguretat, incloent possibles interrupcions energètiques i tensions entre els mateixos països del Golf. A llarg termini, el conflicte pot debilitar el capital polític i econòmic acumulat per aquests estats i redibuixar l'equilibri regional. Quan la guerra acabi, el Pròxim Orient probablement quedarà marcat per noves rivalitats, inseguretats i conflictes que afectaran la

regió durant generacions.

Youlun Nie The Decapitation of Iran: What Tehran's Chaos Means for China

En aquesta article l'autor afirma que la decapitació del règim iranià després de la mort d'Ali Khamenei, la intensificació del conflicte i l'escalada regional tenen repercussions globals, especialment per a la Xina, que perd accés segur a l'energia iraniana, veu truncades les seves exportacions d'armes i pateix un col·lapse en la seva iniciativa de la Franja i la Ruta (BRI). La Xina depenia d'un sistema de comerç i intercanvi amb Iran, Veneçuela i Rússia per esquivar sancions i promoure el yuan, però ara ha de tornar als mercats globals amb dòlars, la qual cosa farà disminuir les seves reserves estratègiques i compromet la seva aspiració de desafiar l'hegemonia del dòlar. El fracàs de la defensa xinesa a l'Iran, juntament amb la purga interna de l'Exèrcit Popular, socava la credibilitat de Beijing com a proveïdor d'armes i aliat de confiança al Sud Global. El conflicte a l'Iran també paralitza la BRI, convertint en pèrdues multimilionàries inversions en energia i infraestructures i tallant la connexió estratègica cap a l'Àsia Central i Europa. Per als EUA, la neutralització d'Iran li permetria pivotar cap a l'Indo-Pacífic, limitant les opcions de la Xina a l'hora de projectar poder sobre Taiwan. Finalment, la inacció de Beijing davant la crisi desmunta la seva imatge de gran potència fiable, especialment als països en desenvolupament, provocant a parer de l'autor un declivi irreversible de la seva influència global i la fi de l'ambició xinesa de liderar un ordre multipolar alternatiu a Occident.

Alexandra Prokopenko Russia's economy has entered the death zone

L'autora argumenta que l'economia russa no col·lapsarà a curt termini, però tampoc es recuperarà: ha entrat en una situació comparable a la "zona de la mort" de l'alpinisme, on el sistema es manté funcionant però es consumeix a si mateix. L'economia russa es troba en un equilibri negatiu: continua operant però destrueix gradualment la seva capacitat futura. Els ingressos per exportacions disminueixen, el creixement és molt feble (al voltant de l'1% el 2025) i el dèficit pressupostari augmenta. Al mateix temps, el sistema econòmic s'ha dividit en dos sectors. D'una banda hi ha la indústria militar i els sectors associats, que reben prioritat en recursos, inversió i mà d'obra. De l'altra, hi ha la resta de l'economia —petites empreses, consum i sector privat— que pateixen escassetat de recursos. Un element clau és el que l'autora anomena "renda militar". L'activitat econòmica depèn cada vegada més de transferències estatals cap a empreses de defensa. A diferència de la renda petroliera dels anys 2000, que provenia de compradors externs, aquesta renda és una redistribució interna destinada a produir armament, és a dir, béns destructius. Això implica que l'economia està consumint els seus propis recursos. Sortir d'aquesta situació seria extremadament difícil. Reduir el pes del sector militar (que ja representa prop del 8% del PIB) requeriria simultàniament garanties de seguretat, desmobilització massiva, aixecament de sancions, reformes en la contractació militar i un sector privat capaç d'absorbir recursos. Segons l'autora, Putin continua la guerra perquè percep que els rivals

occidentals també estan debilitats i dividits.

The New Statesman Reflections on the never-ending war in Ukraine

El text recull reflexions de diversos analistes, polítics i intel·lectuals sobre les lliçons de la guerra iniciada amb la invasió a gran escala d'Ucraïna ara fa quatre anys. El conflicte ha provocat una de les crisis geopolítiques més importants d'Europa des de la Segona Guerra Mundial, amb milions de refugiats i una destrucció massiva. Molts autors destaquen que la guerra ha demostrat que les ambicions de Putin van més enllà d'Ucraïna i formen part d'un enfrontament més ampli amb Occident. Per això, Ucraïna s'ha convertit en una mena d'"escut" per a Europa. Alhora, el conflicte ha revelat la fragilitat de les garanties de seguretat occidentals i la incertesa sobre el compromís dels Estats Units amb la defensa europea. Diversos testimonis subratllen el cost humà enorme de la guerra: milers de civils morts, infraestructures destruïdes i una societat obligada a adaptar-se a la violència quotidiana. També s'hi denuncien crims de guerra i violacions del dret internacional en territoris ocupats. Malgrat això, molts autors destaquen la resistència de la societat ucraïnesa i la seva determinació de continuar lluitant. El conflicte també ha canviat la manera de pensar la seguretat europea. La Unió Europea, tradicionalment centrada en el comerç i la diplomàcia, s'ha vist obligada a reforçar les seves capacitats militars davant la possibilitat d'un enfrontament prolongat amb Rússia. Al mateix temps, la guerra mostra els límits de les sancions econòmiques i de la dissuasió basada només en normes internacionals. Finalment, el text subratlla que la guerra ha trencat moltes certeses sobre l'ordre mundial. Ha revelat les debilitats de les democràcies, la importància del suport militar real i el risc que la fatiga internacional redueixi la solidaritat amb Ucraïna. La lliçó central és que la llibertat i la seguretat europees depenen tant de la resistència ucraïnesa com del compromís sostingut dels seus aliats.

Philippe Mesmer & Philippe Pons La droitisation du Japon va peser sur les rapports de force en Asie

A les eleccions legislatives japoneses el Partit Liberal Democràtic (PLD) ha aconseguit una majoria de dos terços, la més gran de la seva història recent. La victòria s'atribueix en gran part al lideratge de la primera ministra Sanae Takaichi, i reflecteix una tendència cap a la dreta en la política japonesa. Takaichi, representant de l'ala més conservadora del PLD, vol normalitzar l'existència d'un exèrcit poderós i fins i tot ha obert el debat sobre la possible capacitat nuclear del Japó. El seu discurs, especialment sobre amenaces externes com Corea del Nord, la Xina o Rússia, ha tingut suport entre molts votants, especialment entre els joves. La primera ministra també ha insinuat que el Japó podria intervenir militarment si la Xina ataqués Taiwan, cosa que ha tensat les relacions amb Beijing. A més, defensa una visió revisionista de la història japonesa, minimitzant alguns crims de guerra. En política de defensa, el govern preveu augmentar la despesa militar fins al 2% del PIB, en línia amb les demandes de Donald Trump, que va donar suport a Takaichi durant la campanya. Els autors conclouen que el Japó està redefinint el seu paper internacional, en un context regional

marcat per la competència amb la Xina, la cooperació entre Rússia, la Xina i Corea del Nord, i les incerteses de la política global.

Deniz Karakullukcu Pakistan's Search for Strategic Flexibility in South Asia

Pakistan està revisant la seva estratègia de seguretat davant la incertesa sobre les garanties externes. En aquest context, manté converses amb Turquia i l'Aràbia Saudita per crear una plataforma regional flexible de cooperació en seguretat, diferent de l'acord bilateral de defensa signat entre Islamabad i Riad el 2025. Fins ara, la cooperació se centra sobretot en la indústria de defensa. Pakistan ja té una relació militar estreta amb Turquia, especialment en programes navals i tecnologia de drons, mentre que l'Aràbia Saudita aporta finançament per a projectes militars a gran escala, com la possible producció conjunta d'avions de combat i helicòpters. Tot i això, crear un mecanisme de seguretat operatiu presenta dificultats tècniques, com la incompatibilitat entre sistemes militars (Pakistan utilitza equips d'origen xinès i Turquia sistemes adaptats a l'OTAN) i les limitacions en el compartiment de tecnologia i intel·ligència, que probablement es farà només de manera puntual. L'interès de Pakistan també està relacionat amb canvis en el comerç i les rutes econòmiques regionals, especialment projectes com el corredor Índia-Orient Mitjà-Europa (IMEC), que reforça la cooperació entre l'Índia i alguns països del Golf. Pakistan vol protegir el seu paper en el comerç regional i garantir la seguretat de corredors com el Corredor Econòmic Xina-Pakistan (CPEC). Malgrat això, la cooperació trilateral és informal i poc institucionalitzada, dependent sobretot de la voluntat política dels líders. A més, cada país té prioritats diferents: Pakistan busca reforçar la dissuasió i exportar defensa, Turquia ha d'equilibrar els seus interessos amb l'OTAN, i l'Aràbia Saudita prefereix mantenir flexibilitat diplomàtica amb altres potències com l'Índia. És poc probable que aquesta iniciativa es converteixi en una aliança militar formal. Més aviat funcionarà com un mecanisme flexible de coordinació en seguretat i defensa que permeti als tres països cooperar sense els compromisos d'un tractat vinculant.

Devorah Margolin From Bad to Worse in Northeast Syria

L'autora descriu la greu situació generada després de la desaparició d'unes 20.000 persones del camp de detenció d'al-Hol, al nord-est de Síria, on es retenien familiars i simpatitzants de l'Estat Islàmic. Després d'anys de gestió precària per part de les Forces Democràtiques Sirianes, els Estats Units i organismes internacionals, el control del camp va passar recentment al govern sirí. Durant aquesta transició, han desaparegut o s'han dispersat milers de persones. Els desapareguts inclouen dones, nens i també individus radicalitzats, cosa que genera preocupacions humanitàries i de seguretat. Molts són estrangers i alguns podrien intentar tornar als seus llocs d'origen o unir-se a grups gihadistes. La situació és resultat d'anys de detenció indefinida sense judicis, ja que molts països es van negar a repatriar els seus ciutadans després de la derrota territorial de l'Estat Islàmic el 2019. Amb el deteriorament de les condicions als camps i la retirada progressiva del suport internacional, el sistema finalment ha col·lapsat. Alguns països, com l'Iraq, han

iniciat programes de repatriació i reintegració, mentre que Síria està retornant els seus ciutadans de manera desordenada. Mentrestant, desenes de milers de nens que van créixer en aquests camps continuen especialment vulnerables a l'explotació o a la radicalització. L'autora adverteix que la manca d'acció coordinada internacional pot provocar una crisi humanitària i facilitar el ressorgiment de l'Estat Islàmic.

Catalunya, Espanya, Europa

Simon Nixon New war, same weakness: when will Europe learn?

La guerra a l'Iran és un conflicte que cap país europeu no ha cercat, i la seva justificació per part dels Estats Units ha estat inconsistent, oscil·lant entre canvi de règim, desarmament nuclear i suposades amenaces de ser atacats amb míssils. La situació ja està escalant a un conflicte regional més ampli, exposant la vulnerabilitat geopolítica i econòmica d'Europa i la seva limitada autonomia estratègica. Els riscos immediats inclouen xocs energètics, amb tancaments de l'Estret d'Ormuz i atacs a instal·lacions saudites i qatarianes, que ja han incrementat els preus del petroli i del gas. Això podria reactivar la inflació, portar a pujades dels tipus d'interès i frenar el creixement europeu. El conflicte també impacta a la guerra d'Ucraïna, ja que Rússia podria beneficiar-se d'un augment dels preus del petroli i de l'esgotament dels subministraments occidentals, tot aprofundint divisions transatlàntiques i europees. Tot i això, un eventual èxit dels EUA i Israel en degradar l'exèrcit iranià i condicionar un canvi de règim podria obrir oportunitats comercials i energètiques per a Europa. Els experts subratllen que el règim iranià és ferm i l'oposició fragmentada, de manera que la incertesa és alta. Mentrestant, Europa ha de protegir els seus ciutadans sense quedar atrapada en un conflicte regional més ampli. Aquesta crisi posa de relleu la necessitat urgent de reduir la dependència energètica i militar: accelerar un mercat energètic europeu menys dependent de combustibles fòssils importats, ampliar la producció pròpia d'equipament militar i augmentar la cooperació en defensa, inclosa la sobirania nuclear francesa compartida. A llarg termini, l'autonomia estratègica europea requerirà mecanismes financers comuns més amplis, cosa que xoca amb l'oposició d'alguns estats membres, especialment Alemanya, que ha qüestionat l'ordre internacional basat en normes davant aquesta realitat geopolítica de força bruta.

Eddy Wax Costa and von der Leyen diverge sharply on Iran war

Els presidents de les dues institucions més poderoses de la Unió Europea —Ursula von der Leyen, presidenta de la Comissió Europea, i António Costa, president del Consell Europeu— han mostrat públicament desacords sobre la legitimitat de la guerra impulsada pels Estats Units i Israel contra l'Iran i sobre com hauria de reaccionar la UE. En un discurs davant els ambaixadors europeus, Costa va defensar que la prioritat de la Unió és preservar un ordre internacional basat en normes i cooperació, en una crítica implícita a les declaracions de von der Leyen del dia anterior. La presidenta de la Comissió havia afirmat que l'antic ordre mundial basat en regles ja està pràcticament superat, reclamant una política europea més dura davant la nova rivalitat geopolítica. Von der Leyen ha adoptat un to més realista i

proper als seus aliats de centredreta, com el canceller alemany Friedrich Merz. Costa, en canvi, s'alinea més amb la postura de Pedro Sánchez, que alerta dels riscos d'abandonar el dret internacional. Malgrat tot, hi ha un punt de consens: la UE hauria de parlar amb una sola veu en política exterior, encara que no hi ha acord ni sobre el contingut d'aquesta posició ni sobre qui hauria de liderar-la.

Enrico Letta One Europe. One market. Time to complete the EU single market

En un món canviat per la política de Trump i la competència geopolítica creixent, Enrico Letta afirma que Europa necessita una resposta ambiciosa i realista: completar el mercat únic. Tot i ser la columna vertebral de la prosperitat i la sobirania europea, el mercat únic segueix fragmentat en 27 mercats nacionals, generant costos més alts, menor inversió, innovació lenta i una capacitat reduïda d'actuació global. Aquesta fragmentació és una debilitat política i estratègica més que un defecte tècnic. Per això proposa posar en marxa la *One Market Act*, un compromís polític ambiciós i accelerat, amb un pla d'acció immediat sense necessitat de canvis en els tractats. El projecte se centra en un nombre limitat de prioritats que s'enforteixen mútuament i ataquen el cor de la fragmentació. Al seu entendre, les tres prioritats sectorials han de ser els serveis financers, amb la creació d'una unió d'estalvi i inversió per canalitzar capital cap a empreses europees, reforçar la base industrial i consolidar el paper internacional de l'euro; l'energia, amb millors interconnexions per reduir colls d'ampolla, volatilitat i costos, complementant la unió energètica com a prioritat de clima, competitivitat i seguretat; i la connectivitat, amb l'aplicació de la *Digital Networks Act* i suport a la consolidació continental del sector tecnològic. També són essencials mesures horitzontals com la lliure circulació de coneixement, dades, recerca i habilitats, així com un règim empresarial europeu que faciliti l'expansió transfronterera de les empreses. La sostenibilitat política del mercat únic requereix cohesió social, serveis essencials, suport a les pimes i llibertat de mobilitat.

Paul Taylor Europe needs a defence leadership structure outside the EU and NATO

Després de la Conferència de Seguretat de Munic, l'autor considera que una conclusió és clara: Europa ha de poder organitzar la seva pròpia defensa sense dependre dels Estats Units. La guerra d'Ucraïna ha demostrat que ni la UE ni l'OTAN poden assumir aquest rol de manera eficaç, ja que la unanimitat i els membres amb interessos divergents bloquegen accions ràpides. Tot i que l'OTAN ha reforçat la seva frontera oriental i ha augmentat patrulles, i la UE ha imposat sancions i facilitat finançament i formació militar, ambdues institucions han estat limitades per obstacles polítics i l'absència de països clau com el Regne Unit, Noruega i Turquia. Per això s'ha creat una Coalició d'Estats europeus i aliats amb el lideratge nuclear de França i el Regne Unit, amb 35 països i organitzacions, incloent Ucraïna, amb un petit comandament operatiu a París. La coalició té un nucli central (Regne Unit, França i Alemanya) i un segon cercle amb Itàlia, Espanya i Polònia, mentre que països nòrdics i bàltics també hi tenen influència. Tot i no tenir personalitat jurídica ni secretariat,

aquesta estructura podria evolucionar cap a un nucli d'una futura Unió Europea de Defensa, operant a través de l'OTAN o sota comandament propi si cal. L'autor afirma que opcions com recuperar el Tractat de Brussel·les de 1948 podrien donar una base legal, però serien lentes. La necessitat actual és un cos àgil capaç de prendre decisions ràpides en crisis, un consell de seguretat europeu de facto, que permeti a Europa defensar-se amb ajuda limitada o nul·la dels EUA i garantir així la seva sobirania i seguretat.

Antony Dabila Europe-Ukraine: hypothèses pour une nouvelle alliance de réarmement

L'autor argumenta que el pla de pau proposat per a Ucraïna no busca una normalització immediata, sinó un alt armistici garantit institucionalment, combinant un acord de no-agressió i un alto al foc, amb mecanismes de control com drons, supervisió de la línia de contacte i un sistema de retorn de sancions, assegurant que cap revisió territorial es faci per la força. L'objectiu és que les violacions siguin detectables, atribuïbles i costoses, sense esperar una pacificació ràpida. Això implica que la seguretat europea continuarà requerint un alt esforç financer i militar sostingut. Ucraïna planeja mantenir un exèrcit de 800.000 efectius en temps de pau i obtenir garanties de seguretat similars a l'article 5 de l'OTAN, amb suport d'EE. UU., OTAN i estats europeus signataris. La reconstrucció i l'ingrés a la UE són clau per a la sostenibilitat de l'acord, amb mecanismes financers massius que generaran demanda sostinguda de munició, armament, modernització i vigilància, mentre les indústries europees es rearmen. L'autor identifica quatre escenaris per a la indústria europea de defensa: dependre de la indústria nord-americana; intentar l'autosuficiència europea, lenta i incerta; recórrer a proveïdors fora de l'OTAN i UE com Corea del Sud o Japó, amb riscos de subministrament; o integrar l'empresa de defensa ucraïnesa, aprofitant la producció existent i l'experiència de combat. Aquesta última opció permetria transformar l'ajuda europea en un investiment estructurant, reforçant la dissuasió convencional, garantint la seguretat d'Ucraïna i creant una base industrial integrada a Europa. La integració de la indústria ucraïnesa ha de convertir-se en un tema polític explícit que doni trajectòria i sentit a l'esforç europeu, assegurant la sostenibilitat interna i la capacitat de defensa del continent. Sense això, Europa quedaria vulnerable davant noves agressions russes i podria perdre pes geopolític. L'objectiu final és constituir un pol europeu de poder autònom, capaç de defensar els interessos del continent i participar en l'equilibri de la nova ordre mundial oligopolística, amb Ucraïna com a peça central de la seguretat europea.

Víctor Burguete & Héctor Sánchez Margalef El Sur Global y la UE: ¿una relación por explorar?

La publicació del CIDOB *La Unión Europea y el Sur Global: ¿aliados en un mundo multipolar?* planteja que en la darrera dècada, la política exterior de la Unió Europea (UE) s'ha transformat per adaptar-se a un entorn internacional multipolar i postliberal, marcat per la competència estratègica entre Estats Units i la Xina, el qüestionament nord-americà de les institucions internacionals i la invasió russa d'Ucraïna. En aquest context, el Sur Global s'ha consolidat com un actor clau: un conjunt de països que busca reafirmar la seva

sobirania, limitar la ingerència del Nord Global i redefinir les normes i valors del sistema internacional, representat avui principalment pel G-77 i els BRICS. Aquests països conformen dos terços de la població mundial en edat de treballar i representen una part substancial del PIB global ajustat per paritat de poder adquisitiu, amb capacitat d'agència pròpia i estratègia de multialineament. Tot i la seva rellevància, la UE no ha articular mai una estratègia comuna cap al Sud Global ni ha establert una resposta coherent a les seves demandes. Iniciatives com Global Gateway, orientades a inversions en infraestructures sostenibles i diversificació de cadenes de subministrament, mostren cert interès, però sovint la retòrica europea no es tradueix en accions concretes. Políticament, la UE ha prioritzat la confrontació amb Rússia, la col·laboració amb el G-7 i la política d'ampliació, deixant en segon pla la relació amb el Sud Global. Econòmicament, la UE actua sovint sota la lògica donant-receptor i ha perdut quota global de serveis i comerç, a diferència de la Xina, que ha diversificat les seves relacions amb països no occidentals. Aquesta publicació analitza com la UE competeix i col·labora amb el Sud Global, estudiant regions concretes (Amèrica Llatina, Àfrica, Orient Mitjà, Àsia Central, Índia i Sud-est Asiàtic) i planteja recomanacions per reorientar la política exterior europea, incorporant de manera estratègica el Sud Global en un món multipolar i de competència estratègica creixent.

Steven Forti Meloni, la cara amable de l'extrema dreta

El 2025, Giorgia Meloni es va convertir en la figura més influent del Consell Europeu, amb èxits com la negativa a utilitzar actius russos congelats, l'ajornament de l'acord UE-Mercosur i la tímida emissió d'eurobons per finançar Ucraïna. La seva estratègia ha combinat pragmatisme i moderació aparent, mantenint estabilitat política a Itàlia i credibilitat transatlàntica, alhora que controlava el deute públic i consolidava el suport dels mercats. Així, s'ha construït un "moment Meloni" que ha desplaçat la centralitat política europea cap a Itàlia. No obstant això, l'autor considera que la seva influència es deu també a la radicalització d'altres actors de la UE i a la presentació mediàtica d'una imatge moderada. Ha seguit la via italiana a l'urbanisme, adaptant estratègies d'extrema dreta per consolidar el poder: control dels mitjans, censura de veus crítiques, retallades de drets civils i socials, reformes constitucionals que debiliten el Parlament i reforcen l'executiu, i preparació d'una reforma presidencialista encoberta amb llei electoral que premia la majoria governamental. A nivell econòmic, tot i els èxits de retallada del dèficit, Itàlia creix molt lentament, amb salaris reals en retrocés i un deute públic encara elevat. La participació electoral baixa i l'abstenció creix, i la fortalesa de Meloni depèn tant de la cohesió de les oposicions a Itàlia com de la percepció que en té Brussel·les. La seva centralitat política, tot i els mèrits aparents, és fràgil i podria esfumar-se si la UE i els partits opositors italians decideixen limitar la seva influència, convertint 2026 en un any crucial per al futur de la líder de Fratelli d'Italia i del seu projecte polític.

Democràcia, diversitat i cultura

Nigel Warburton The Epstein scandal will create a wave of conspiracy theories

Els últims anys de la seva vida, Jean-Jacques Rousseau estava convençut que antics amics com Diderot i Voltaire conspiraven contra ell, i fins i tot sospitava de David Hume. Tot i que tenia enemics reals i les seves obres havien estat cremades, la seva paranoia el portava a imaginar conspiracions arreu, interpretant comentaris innocents com proves d'intencions malicioses. Pamflets anònims, com un que el batejava "Doctor Pansophe", reforçaven aquesta percepció. La paranoia és una sospita personal irracional, mentre que les teories de la conspiració expliquen patrons socials més amplis i sovint es difonen per internet i xarxes socials. Encara que ocasionalment poden ser certes, normalment es consideren hipòtesis no plausibles sostingudes per biaixos de confirmació. Exemples moderns inclouen els Illuminati o conspiracions sobre contactes amb extraterrestres. Les teories conspiratives són atractives perquè proporcionen certesa en un món perillós, satisfan la nostra tendència a buscar patrons i simplifiquen causes complexes atribuint-ho tot a un grup secret de conspiradors. Esdeveniments recents com l'afer Epstein poden intensificar aquestes creences. La millor guia és seguir el consell de David Hume: calibrar la creença segons l'evidència disponible.

Vivek Chibber La bataille culturelle ne suffit pas

A les conferències que va pronunciar el 1983 a Illinois Stuart Hall reflexionava sobre les raons que van portar els intel·lectuals de la Nova Esquerra britànica, als anys 1950, a centrar-se en la cultura: explicar com la classe obrera, malgrat la seva força històrica, havia estat absorbida pel sistema capitalista. Segons Hall, els factors culturals i socials van ser més determinants que els purament econòmics o polítics. Inspirant-se en Gramsci, es plantejava que la classe dominant obté consentiment a través de la cultura, modelant interessos i necessitats de les classes subalternes, i que l'hegemonia es basa en aquest consentiment. Tanmateix, l'autor critica aquesta visió: el consentiment actiu dels treballadors no és la clau de la reproducció del sistema. Tot i que la ideologia ajuda a racionalitzar les condicions laborals i econòmiques, al seu entendre la força més decisiva és la "pressió muda" de les relacions econòmiques descrita per Marx: els treballadors contribueixen al sistema perquè la seva posició estructural els obliga a vendre la seva força de treball, i les barreres a l'acció col·lectiva reforcen la seva resiliència individual. Així, la reproducció del capitalisme no depèn del consentiment ideològic de la classe obrera, sinó de les condicions materials que imposa la jerarquia econòmica. Hall subratllava que el consentiment actiu és més propi de la classe dominant, que percep el sistema com a legítim i natural. Per a la reconstrucció dels moviments obrers, cal entendre les restriccions reals que pesen sobre els treballadors, mobilitzar-los i organitzar-los per defensar els seus interessos, combinant la tradició d'anàlisi polític-econòmica amb una crítica a l'excés del "gir cultural" en la teoria social.

Economia, benestar i igualtat

The Economist The nightmare Iran energy scenario is becoming reality

Després de l'atac dels EUA i Israel del 28 de febrer, la situació energètica mundial es troba en crisi. Iran ha llançat míssils contra refineries i instal·lacions gasístiques de l'Àrabia Saudita, Qatar, Kuwait i els Emirats Àrabs Units, mentre el trànsit pel Estret d'Hormuz s'ha aturat per atacs amb drons i l'assegurança de vaixells s'ha suspès. El preu del petroli Brent ha pujat un 14% fins a 83 \$/barril, i el gas natural a Europa ha augmentat més del 70%. Els exportadors del Golf Pèrsic podrien haver d'activar clàusules de força major, i Àsia, molt dependent del cru i el gas de la regió, busca alternatives, la qual cosa provoca l'increment dels preus. Les repercussions econòmiques seran considerables: cada 10% de pujada del petroli podria restar 0,15 punts al creixement del PIB mundial i augmentar la inflació en 0,4 punts. Els països importadors pobres patiran més, mentre Europa haurà de fer front a una transmissió directa de costos energètics a la inflació. Els Estats Units, gràcies a la seva producció interna i reserves estratègiques, patiran menys l'impacte, tot i que els preus més alts de la gasolina podrien afectar políticament l'administració Trump. Per consegüent, Donald Trump intenta garantir el flux d'energia amb escortes navals i assegurances. L'aturada prolongada de l'Estret d'Hormuz amenaça de mantenir preus elevats de petroli i gas durant mesos, amb efectes globals sobre inflació, consum i política econòmica.

Félix Arteaga & Gonzalo Escribano Energía y conflicto en Oriente Medio: viejos escenarios, nuevos riesgos

La inestabilitat a l'Orient Mitjà continua influint en els mercats energètics mundials, especialment pel conflicte entre els Estats Units, Israel i l'Iran. Les tensions s'han intensificat després de diversos atacs militars entre 2024 i 2025 i pel temor que futures accions puguin afectar infraestructures petrolieres o el trànsit per l'estret d'Ormuz. Alhora, la política exterior del president Donald Trump ha augmentat la incertesa, especialment després del bloqueig petrolier imposat a Veneçuela i el desplegament de forces navals al golf Pèrsic per pressionar l'Iran perquè abandoni el seu programa nuclear i el suport a milícies regionals. Malgrat aquesta tensió, els mercats energètics es mantenen relativament estables perquè l'oferta mundial de petroli és actualment superior a la demanda. L'Agència Internacional de l'Energia preveu un excés d'oferta el 2026, i diversos països del golf Pèrsic disposen de capacitat productiva suficient per compensar una eventual pèrdua del petroli iranià. Tanmateix, la geopolítica ha incrementat la prima de risc dels preus del petroli i del gas. Els autors plantegen tres possibles escenaris d'escalada. El primer seria un bloqueig nord-americà de les exportacions petrolieres iranianes, similar al cas veneçolà, amb un impacte moderat si fos parcial però potencialment greu si fos total, especialment si l'Iran intentés tancar Ormuz. El segon escenari seria una pressió militar intermitent dels EUA amb atacs limitats, que provocarien augments temporals del petroli d'entre 5 i 10 dòlars per barril. El tercer escenari seria una escalada descontrolada amb atacs regionals i interrupcions del subministrament, cosa que podria elevar el preu del petroli més de 15

dòlars per barril. En conjunt, encara que els mercats estan ben proveïts, la incertesa geopolítica i la imprevisibilitat política continuen sent factors clau que poden alterar els preus energètics globals.

Sostenibilitat i canvi climàtic

Tara Russell Global sea levels have been underestimated due to poor modelling

Un estudi recent publicat a la revista *Nature* indica que l'increment del nivell del mar ha estat subestimats a causa de models inexactes, amb implicacions significatives per a les comunitats costaneres i les prediccions de l'impacte del canvi climàtic. La recerca, mostra que els oceans són de mitjana 30 cm més alts del que es pensava, i en algunes zones del sud global, com el sud-est asiàtic i l'Indo-Pacífic, fins a 100-150 cm més alts. Els investigadors Philip Minderhoud i Katharina Seeger van analitzar 385 estudis publicats entre 2009 i 2025 i van descobrir que més del 90% no utilitzaven mesures locals directes del nivell del mar, sinó models geoidals basats en l'elevació de la terra. Aquests models subestimaven els nivells marins entre 24 i 27 cm de mitjana, amb discrepàncies puntuals de fins a 5-7 metres, ja que no tenen en compte factors com vents, corrents oceànics, temperatura i salinitat de l'aigua. Segons els nous càlculs, un augment relatiu del nivell del mar d'un metre podria fer que un 37% més de zones costaneres quedin sota el nivell del mar, afectant fins a 132 milions de persones. Això implica que els efectes de la pujada del nivell del mar arribaran abans del que es preveia. Els científics assenyalen aquesta subestimació com un "punt cec interdisciplinari", preocupant perquè molts dels estudis analitzats són citats als informes recents del IPCC. L'estudi també proporciona dades globals d'elevació costanera integrades amb mesures actualitzades del nivell del mar i recomana revisar les metodologies dels estudis de risc costaner per garantir polítiques climàtiques més precises i efectives.

Anne-Dominique Correa Au Brésil, les peuples amazoniens mobilisés contre les projets d'infrastructures obtiennent une victoire

A finals de febrer, un centenar de militants de pobles originaris del Brasil van ocupar un terminal de la multinacional Cargill al port de Santarém, a l'Amazònia, des d'on s'exporta el 70% dels cereals. La protesta formava part d'una mobilització de més d'un miler de persones de catorze pobles contra l'explotació privada de 3.000 km de rius amazònics, autoritzada el 28 d'agost de 2025 per un decret presidencial. Els manifestants van intensificar les seves accions fins aconseguir que el govern convoqués una reunió amb els seus representants, resultant en la revocació del decret el 23 de febrer. Els projectes d'infraestructura en l'Amazònia, com la línia de tren Ferrogrão i la revitalització de l'autopista BR-319, han generat polèmica per la seva proximitat a terres indígenes i l'impacte ambiental. Especialistes alerten que aquestes obres podrien atraure nous agricultors de soja, afavorint invasions de terres i una desforestació massiva, amb

estimacions que apunten a 170.000 km² destruïts a l'Amazones d'aquí al 2050. Tot i les crítiques, el president Lula da Silva defensa els projectes per al desenvolupament del sector agrícola, gairebé un quart del PIB del país, i assenyala que l'explotació de la selva ha de ser "correcta i responsable". El transport fluvial privat era considerat una opció menys contaminant que el transport terrestre, amb un 60% menys d'emissions de CO₂. Malgrat això, la revocació del decret mostra la disposició del govern a concedir als pobles originaris en plena campanya electoral, per no perdre el seu suport, en un context on la protecció del clima és un dels pilars del mandat presidencial.

Innovació, ciència i tecnologia

Olivier Koch & Nikos Smyrniaios Ce que l'IA inflige au journalisme

Des de fa tres anys, l'Associació Mundial d'Editors de Premsa (WAN-IFRA) organitza formacions per preparar periodistes i editors a integrar la intel·ligència artificial (IA) en les redaccions. Aquestes eines cobreixen tota la cadena de producció informativa: des de la generació automàtica de continguts fins a l'anàlisi d'audiències i la monetització. Molts mitjans ja implementen serveis d'IA, i es comença a exigir l'ús de robots i instruccions d'IA (prompts) com a part de la feina diària. Aquesta transformació ha provocat reduccions d'efectius i una pressió sobre els periodistes per adaptar-se a un nou llenguatge professional. No obstant això, aquesta «solució tecnològica» amaga una dependència creixent dels gegants digitals (Google, Meta, Microsoft, Apple, Nvidia), que controlen el tràfic i els ingressos publicitaris dels mitjans. Els nous chatbots, com ChatGPT, concentren l'audiència i redueixen els clics als webs de premsa, privilegiant grans mitjans globals en anglès i marginalitzant la premsa local i independent. Això reforça les desigualtats econòmiques entre grans i petits mitjans, tot i les lleis de drets veïns que pretenen compensar els editors. El periodisme, per tant, evoluciona cap a una activitat més centrada en tractar informació preexistent que no pas en investigar o fer periodisme de camp. L'arribada de la IA accelera aquesta tendència: actualment, una gran part dels continguts que circulen per Internet és generada automàticament, i proliferen mitjans sense redacció humana i continguts artificials a xarxes socials. El resultat és un panorama dual: uns pocs grans grups produeixen informació de qualitat per a un públic selecte, mentre que el consum massiu està inundat de continguts sintètics i poc fiables, una situació que els governs han deixat créixer en apostar per l'autorregulació.

Laura Revell et al. A new space race could turn our atmosphere into a 'crematorium for satellites'

El nombre de satèl·lits en òrbita terrestre ha crescut de manera espectacular, amb gairebé 15.000 que estan actius actualment i amb megaconstel·lacions que necessiten reemplaçar-los cada pocs anys. Els satèl·lits obsolets s'eliminen fent-los reentrar a l'atmosfera, on es cremen o es fragmenten, un procés conegut com a "defunció", que converteix els satèl·lits en un tipus de consum descartable. El problema s'agreuja amb plans com els de SpaceX,

que proposa llançar un milió de satèl·lits nous, molts de la mida d'un avió comercial. Els llançaments i la crema dels satèl·lits afecten el clima i l'ozó, ja que les partícules resultants, com l'alumini, poden romandre anys a l'atmosfera i contribuir a l'escalfament i a la destrucció de la capa d'ozó. També existeix risc de caiguda de deixalles a terra i de col·lisions en òrbita, iniciant un possible efecte dominó conegut com el *síndrome de Kessler*. A més, les megaconstel·lacions poden saturar el cel nocturn, dificultant l'observació astronòmica, l'astroturisme i la cultura científica, ja que podria haver-hi més satèl·lits visibles que estrelles. Les solucions proposades, com desviar els satèl·lits morts a òrbites més altes, serien molt costoses i seguirien generant impacte ambiental. Els experts reclamen regulació global, amb límits sobre la capacitat atmosfèrica i valoració de tot el cicle de vida dels satèl·lits, per evitar utilitzar l'atmosfera com a crematori i per protegir tant la seguretat orbital com el cel nocturn compartit.